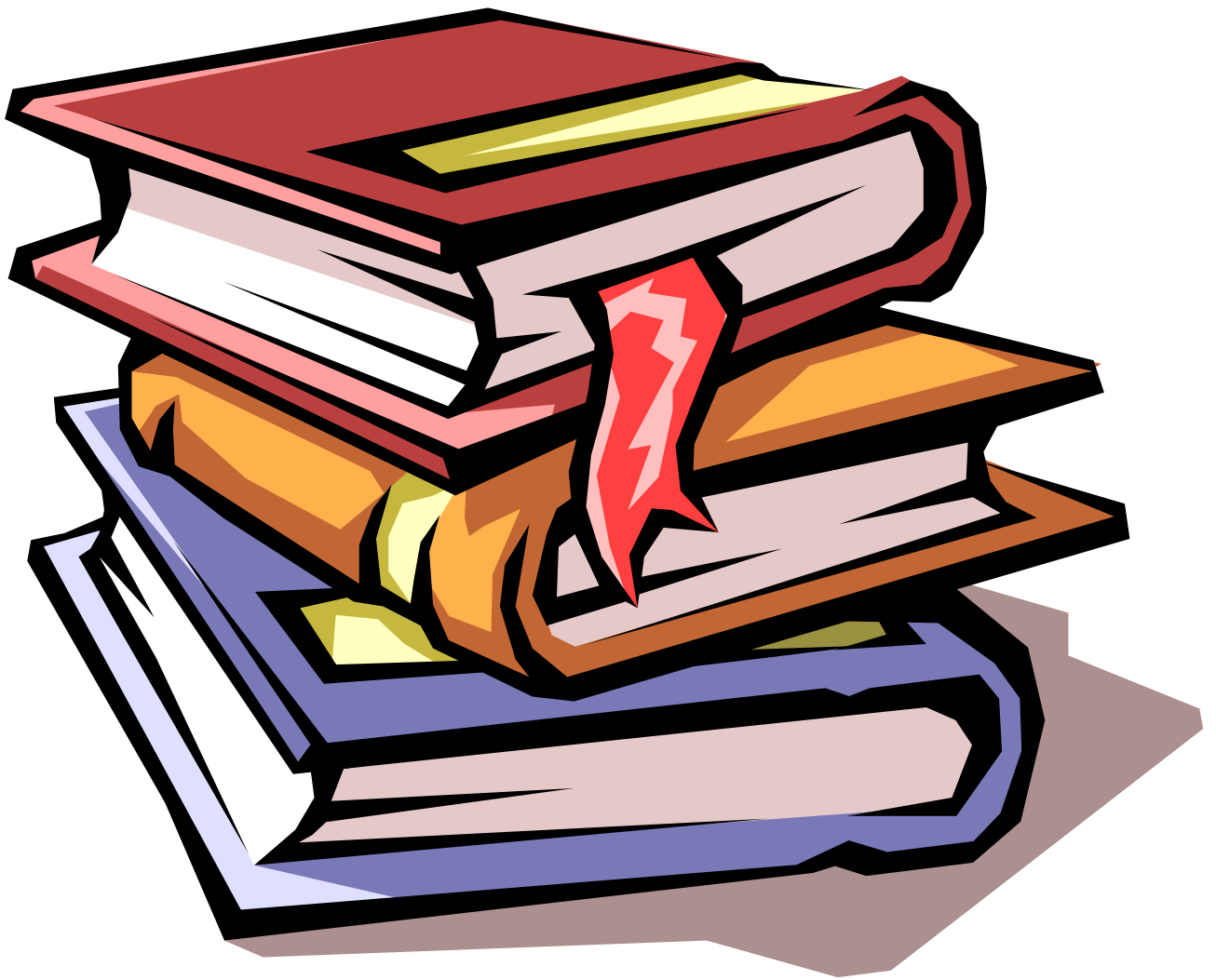

LSKRE

LIST OŠ FRA DIDAKA BUNTIĆA ČITLUK

ČITLUK, svibanj 2011. godine

RIJEČ UREDNIKA

Dragi čitatelji!

Proljeće nas je obasulo neprivlačnim vremenom, ali zato vas mi obasipamo privlačnim sadržajem našeg časopisa.

Ovog puta ISKRE su zaiskrile od mnoštva tema i rubrika koje smo za vas istražili i obradili. S velikim zanimanjem i ozbiljnošću pristupili smo kreiranju ovog lista. U njega smo utkali konce izrađene od šala, informacija, događaja i zanimljivosti. Nadamo se da će vam se naša kreacija dopasti i da će te ju nositi, ne NA sebi, nego U sebi, sjećajući je se kao poučnog i zanimljivog štiva.

Miris papira i šuštanje listova pod rukama zasigurno ne biste osjetili da nije bilo nastavnika koji su nas podupirali i potpomagali savjetima, te njima ovom prilikom želimo zahvaliti.

I na kraju, svima vama, a posebno osmašima želimo puno školskih uspjeha i ugodan ljetni raspust!

PODATCI KOJI SU NAJVAŽNIJI ZA VAS:

- **NAZIV LISTA: ISKRE**
- **NAMIJENJEN: UČENICIMA OD I. DO 8. RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE**
- **UREĐIVAČKI ODBOR:**
- **UREDNICI: Dijana Nakić, Mia Raspudić, Anđela Sušac, Adrijana Smoljan**
- **VODITELJ SEKCJE: nastavnik Nikola Lesko**
- **ČLANOVI SEKCIJE: M. Raspudić, A. Sušac, A. Smoljan, D. Nakić, G. Šarac, A. Marinčić, S. Petrović, S. Turudić, A. Stojić, L. Zovko, P. Martinović, D. Dedaj, M. Prusina, A. Čarapina, K. Džida, S. Dedaj,**
- **UČITELJICE RAZREDNE NASTAVE I NASTAVNICE HRVATSKOGA JEZIKA**
- **PEDAGOGINJA: Ivanka Primorac**
- **RAVNATELJI: Marin Kapular i Mirko Bošnjak**

NAŠA KNJIŽNICA

Voliš čitati knjige?

Dođi, otkrit ću ti jedno mjesto koje je idealno za druženje s njima.

Zove se KNJIŽNICA.

Tim blagom obdaren je svaki grad i svaka škola. . Uđi. Ne boj se. Na vratima nisi naišao na poruku: "Čuvaj se oštre knjige" , već samo na raspored posuđivanja knjiga. Knjige ne grizu. One su tvoji prijatelj! Polako.

Na policama drijemaju patuljci, vile, čarobnjaci, smiješni dječaci i djevojčice. Želiš se upoznati s njima? Sada je još jednostavnije. Sada su svi na svom mjestu. A znaš kako je prije bilo? Mali princ se prepirao sa junacima Pavlove ulice, jer je slučajno zalutao u njihovo naselje, a od buke ne može mirno sanjariti.

Strah u ulici lipa plašio je Tikija koji traži neznanca, koji ne zna kako je dospio...? Pale više nije bio sam na svijetu, jer je otišao u svatove koji su se začudili odakle njega na njihovoj polici. Bili su to pravi začuđeni svatovi. Počešah se po tjemenu. Ovdje nešto ne valja.

No, vratimo se u sadašnjost.

Danas, kad uđem u knjižnicu ne zabrinjavam se više. Svaka knjiga je uredno zabilježena svojim vlastitim kartonom i stanuje na svojoj pravoj adresi.

Police su dobile svoja imena i ni najmanje im ne smeta što su to samo brojevi. Sve je kako treba. Pregledno. Privlačnije nego prije.

Želiš posuditi nešto?

Izvoli , potpiši se. Idemo. Pročitat ćeš knjigu. Uživati. Učinio si jednu od vjerojatno najboljih stvari u jednoj od vjerojatno najboljih prostorija naše škole.

Zatvori vrata. Osluhni. Osjetiš?

To se knjižnica sada veselo smiješi.

Dijana Nakić VII d

MOJA PRVA LJUBAV

Ah, prva ljubav! Leptirići u truhu, rumeni obrazi, stidljivi pogledi, škrte riječi...I meni se to dogodilo. Proljeće je sa sobom donijelo mirise, boje, slatki osjećaj zadovoljstva... Leptirići nisu samo oblijetali cvijeće. Odlučili su se zadržati u mom truhu, pa su redovito oblijetali oko moga želuca, jetre, i ostalih iznutrica. Škakljali su, doista su škakljali. Možda sam zato stalno bila nasmijana i sretna. Ili je to bilo zbog njega...?

Kad sam ga prvi put duboko pogledala u lijepe smeđe, sićušne oči i kada je on na isti način uzvratilo, dogodilo što se dogoditi mora. Ozbiljno sam se zaljubila. Bio mi je kao Sunce moj cijeli svijet vrtio se oko njega. Željno sam iščekivala SMS poruke i pozive za šetnju. Sjećam se kako bi mi se lice ozarilo kada bi se moj mobitel oglasio. Voljela sam provoditi vrijeme s njim. Najčešće smo pričali o školi i prijateljima, oboje smo bili odviše sramežljivi za neke druge teme. Bio je zanimljiv, drag, pametan, sladak – bio je savršen. Takvim ga je učinila moja luda zaljubljenost. Dok gledaš u onog tko ti se dopada, slijep si. Mada on ni sada nije puno odmakao od toga. Ponekad se čujem s njim i jednako mi je drag kao prije. Danas, kad se sjetim svega toga, samo se nasmijem. Kažu da prva ljubav zaborava nema... To mi potvrdi zadovoljni smiješak kad god pomislim na njega.

PROLJETNO SUNCE

Sunce je lijepo,
obasja čitav kraj
i daje nam sjaj.

Kada vidim sunce,
jako se veselim
cvjetovima bijelim.

Kad sunce radosno
na nebu sja,
tada se radujem ja.

USKRS

Uskrs nam se bliži
pisanice ćemo bojiti mi
i bit ćemo veseli.

Veselim se ja:
šarama, bojama
i uskrsnim pisanicama.

Uskrs je blagdan drag
i njemu se veseli svatko.

Mirna Kordić V. c

**Dio smo svih jezika
ali progovaramo svojim, kojem pripadamo.
Star je kao i mi sami.
Korijen mu se gubi u vremenima.
Cvijet se njegov drži na suncu
opire se vjetrovima.**

Tamo na vrhu
sela, isticala se mala
kuća sa dva prozora. U
njoj je živjela jedna

stara baka. Bila je to žena kakvu svijet više neće imati. Baka je bila stara i bolesna, mjesecima je ležala na svom klimavom i neudobnom, ali njoj nezamjenjivom ležaju. Za svog života baka je bila jako marljiva i radišna. Djeci i unucima često je govorila da čuvaju svoj materinski jezik i da ne dopuste da zastari, jer on je jedan jedini. Pogađalo ju je što ljudi tako malo mare za svoj jezik, pa je odlučila napisati pismo. Skupila je posljednje snage, sjela u svoj drveni stolac koji je bio star gotovo kao i ona, uzela pero u svoje drhtave, izborane radničke ruke i počela pisati:

Hrvatski moj narode!

Još dok niti ime svoje nisam znala, on mi je bio najbolji prijatelj. Njega sam upoznala prije nego i sebe samu. On me je prvi imenom mojim nazvao. Prve mi je knjige pisao i svojim pjesmama osmijeh na lice mamio. Sve ove godine što nosim na licu u stopu je pratio. Njegov neistraženi, tajanstveni veo već 89 godina ponosno nosim, u njegovu domu svakodnevno otkrivam nove prostorije. Njegov svijet od davnina se drži na suncu i opire jakim vjetrovima. Harale su strašne oluje, a nemilosrdni vjetrovi nosili sve pred sobom, međutim, on je ostao. Isti, nepromijenjen – MOJ HRVATSKI.

Ponos moj i moja dika. Ponos mojih djedova.

Ponosite se i vi njime, nosite njegovo ime u svijet, neka odzvanja u svjetskim ušima. Dio ste svih jezika, ali ne zaboravite da jednim govorite i njemu pripadate, našem milom hrvatskom. S njim ste se rodili, s njim ćete i ostarjeti. Primite ga kao najuglednijeg gosta. Pazite na svaku njegovu riječ, ne dopustite da odluta u noći. To je vaš jezik, to ste vi i vaša djeca. Vaši su ga predci stoljećima gradili, nemojte ga vi sada srušiti. Naš je i našim se treba zvati. Nemojte mu se skrivati jer on će vas pronaći. Ne bježite mu, sigurna sam da će vas stići, ne ostavljajte ga, sam će vam doći. Ne dopustite da njegov cvijet uvene, potrebna mu je njega. Stoljećima je stvaran, ali pazite može nestati u trenu. Posljednjim snagama pišem vam ovo pismo. Poslušala sam svoje srce koje se u ovim trenucima nada da će ovo pismo netko pronaći, pročitati i poslušati me. A sada, kad su moje oči snene, a ruke drhtave i umorne, samo ću vam još nešto reći. Ne zaboravite, čuvajte i pazite svoj hrvatski jezik. Nikad ne zaboravite da je vaš i da mu pripadate

Lucija Šakota VI. c

MOJA PRVA LJUBAV

Ja se ne zaljubljujem lako. Osoba u koju se zaljubim treba biti posebna, izdvajati se "iz cijelog naroda". Takav je bio i ovaj dječak. Ostavio je dubok dojam na mene. Njegov osmijeh, njegove crne oči i njegovu kosu neću zaboraviti. Iako je izgledao kao i svi drugi, odmah me je privukao zbog svog načina govora. Govorio je srcem, dostojanstveno i lagano, zavladeći se u moje srce. Kada bih ga vidjela, moje je srce jače kucalo. Dok bi govorio sa mnom, često bih se izgubila u njegovim velikim očima. Nešto me je iz njih privlačilo poput magneta, ne dopuštajući da se vladam kako mi to mozak naređuje. Prije njega sam bila hladna, a moje srce nije bilo otvoreno za ljude. Zidovi kojima je moje srce bilo ograđeno bili su neprobojni, tako hladni i tvrdi. Ali on, on ih je probio tako lako. Voljela sam sve na njemu, njegove oči, kosu, osmijeh, čak i odjeću. Iz njega je isijavala nekakva ogromna energija.

Naš prvi susret je bio običan, ali baš je zbog njega on ostavio toliki dojam na mene. Tada sam, kao i svaki dan, šetala sa svojim prijateljicama. Prošao je kraj mene i stao. Pitao me je koliko je sati. Nisam imala sat pa nisam, ništa rekla. Otišla bih od njega kao i od svakog drugog čovjeka da nije nastavio razgovor. Ubrzo je doznao sve o meni. Nisam mu to htjela reći, ali kada sam ga pogledala u oči, riječi su jednostavno izlazile iz mojih usta. Otada se promijenio moj pogled na svijet. Nikada neću zaboraviti toga običnog dječaka koji je toliko puno učinio za mene.

Matea Marković VII. d

Stiglo nam je proljeće,
sunce ljepše sja.

Ptičica mi na prozor dolazi
pa sam sretan ja.

Mali mrav se skriva u zelenoj travi,
a u vrtu našem procvale su zumbuli plavi.

Potočić žubori
pjeva pjesmu sjetnu,
mali kos u gori
gleda djecu sjetnu.

Trče, trče po brežuljku,
šareno beru cvijeće
i veselo pjevaju
stiglo nam je proljeće.

Gabriel Živković 2. r.

Vionica

PRVA USKRSNA IZLOŽBA

Odavno već naša škola nije zablistala u punom sjaju kao u pred uskršno vrijeme. Naime, članovi sekcije Mladih knjižničara s nastavnikom N. Leskom i uz pomoć nastavnice D. Raić, priredili su nam Uskršnu izložbu svojih maštovitih radova. Pisanice, korpice, oslikane čaše, čestitke i mnoštvo drugih sitnica povezanih uskršnim motivima, očarali su svakog tko ih je pogledao.

Zanimanje za izložbu trajalo je sva tri dana, koliko se i održavala. Kao predstavnici izložbe, Mladi knjižničari su bili maksimalno angažirani i susretljivi, a pozornost su posvetili i najsitnijim detaljima.

Izložba je bila prodajna pa zahvaljujemo svima koji su kupnjom pomogli u opremi naše knjižnice, a što je najvažnije – poticanju kreativnosti učenika.

Iskreno se nadamo da će izložba postati tradicionalna te krasiti našu školu svake godine

Uređivački odbor ISKRI

Knjiga mjeseca

ZALJUBLJEN DO UŠIJU

Mario živi mirnim životom u Novoj Gradiški i misli da se samo slabići i kukavice zaljubljuju. Pošto su mu roditelji posvađani, on ih pomiruje i oni se sele u Zagreb da počnu ispočetka. On se tamo zaljubljuje u Lanu, iako misli da je ona zaljubljena u drugoga. Da bi privukao njenu pozornost, počinje namjerno dobivati jedinice.

Nakon kazne on pomišlja da su svi okrenuti protiv njega i da ga nitko ne razumije. Zato bježi baki u Novu Gradišku i ostavlja Lani oprostajno pismo. U pismu objašnjava da je voli i govori joj kamo je otišao i zašto. Roditelji ga traže te nalaze pomoću njegovog pisma. Lana mu šalje pismo po ocu u kojemu govori da ga je voljela od prvoga dana otkad je došao u njen razred i da će ga opet voljeti ako ispravi sve jedinice. On se vraća s ocem u Zagreb, te ispravlja sve jedinice u rekordnom roku. Nakon što je sve ispravio, Lana i on odlaze poslije škole u Botanički vrt te se tamo poljube...

Lusi Zovko VII. B

MOJA OBITELJ

Moja obitelj broji pet članova. Složni smo i poštujemo jedni druge iako se brat, seka i ja ponekad svađamo. Svi najviše volimo vikend kada smo zajedno.

Moja mala seka zove se Maja. Vrlo je nestašna i voli se igrati. Za razliku od brata, nije neuredna i uvijek pospremi svoje igračke poslije igre. Igračke koje ostavi brat Josip pospremam, naravno, ja. Nije zločest kao mnogi njegovi vršnjaci, ali je neuredan i to mu je jedina mana. Vole se zajedno igrati, ali kad se posvađaju, ne prestaju baš lako jer su oboje velike svađalice. Mama nas sve voli i pazi, a Josip i Maja nikako ne vole pitanje: "Je li ti draži tata ili mama?" Kada ne rade, mama i tata vrijeme provode s nama. Volimo zajedno igrati društvene igre ili slagati slagalice. Moja mama je prava kuharica. Svaki dan kad dođem iz škole, zamiriše mi nešto lijepo. Ja joj pomažem praviti kolače dok tata i brat na televiziji gledaju utakmicu. A mala seka promatra mene i mamu.

U mojoj obitelji zajedništvo i ljubav su najvažniji. Ja mislim da bi u svakoj obitelji trebalo biti tako.

Elena Prusina V. c

SUNCE

Dok sunce toplo grije,
srna iz rijeke vodu pije.

Navečer bi sunce trebalo otići s neba,
ali ujutro rano ustati treba.

Sunce nam toplinu daje,
lijepo vrijeme ljeti dugo traje.

Svi smo sretni zbog sunčanih dana,
sjena oblaka je prošla tamna.
Lijepo je svakom: mami, tati,
kad im djetetu toplinu sunce želi dati.

Blago Kordić IV. r Vionica

Pismo šume čovjeku

Pismo šume čovjeku

Drvo koje susrećeš svaki dan

Ulica Posljednjih Nada b b

Čovjek I Par Minuta Vremena

Nestalno odredište, Iscrpljeni planet Zemlja

Pozdrav, dragi Čovječe!

Ja se zovem Drvo. Susrećeš me svaki dan, ali ne i primjećuješ. Ja bih se želio upoznati s Tobom, stoga dopusti da Ti oduzmem par minuta Tvoga dragocjenog vremena, da Ti objasnim nešto za čitav život. Dopusti da ti šum moga razigranog zelenog lišća otkrije par tajni.

Ti često prolaziš šumom – mojim domom. Često se odmaraš u hladu moje sjene, često u mojoj širokoj krošnji nađeš neki slastan plod. Ti uzimaš kisik koji ja proizvodim. Ne, ne bunim se jer ja Te darujem! Ja volim da Ti dišeš. Ja volim da Ti živiš. Ja volim kad ti promatraš (premda rijetko) moje otvrdlo korijenje. Ja volim kada slušaš slatko pjevušenje veselih ptičica koje se među granjem igraju lovice... No, ima i nešto što ne volim. Ima i nešto nevaljalo što mi pružaš zauzvrat, što u zadnje vrijeme sve češće radiš. Ne znam zašto, ali siječeš moje grane, uništavaš me! Čupaš i spaljuješ mene, moju braću i sestre kako bi mogao izgraditi tvornice i ceste. Odviše si lijen da bi reciklirao već korišteni papir, a dovoljno moćan i silan da posiječeš nekoliko hektara šume kako bi imao po čemu piskarati. Ubijaš životinje koje krasi prirodu. Ptice, vukovi, lisice, zečevi, medvjedi – moji prijatelji – izumiru jer ih Ti masovno proganjaš i ubijaš, kao da oni sami ne znaju kada će doći njihov kraj.

Iskvario si moju sestru Vodu. Očito ju radije gledaš punu smeća, nego čistu i prirodnu. Još malo, i uništiti ćeš i zadnji djelić prirode koju Ti je poklonio Bog kako bi Ti bezbrižno uživao u njoj.

Moji predci znali su mi često pričati priču:

"Jednog dana odluči Veličanstveni Gospodin iz ničega stvoriti nešto, veliko i divno. Iz tame je najprije stvorio svjetlo. Stvorio je nebo i zemlju. Odvojio je jedno od drugoga te tlo obojio najljepšim bojama. Posadio je drveće i biljke. Oblikovao je Sunce i Mjesec te nebo osuo zvijezdama. Stvorio je i životinje. A zadnjeg dana stvaranja, Bog udahnu život u običan zemljani prah. Pravi život u običan prah koji strepi pred vjetrom!"

Iz tog praha sazdao je Tvoje tijelo, Tvoje oči, ruke, svog Tebe. Iz tog praha sazdao je Čovjeka – Tebe. Dakle, prije nego stvori Tebe, stvorio je sve što Ti je potrebno. Sve je već bilo spremno za Tvoj dolazak! Dočekao Te Tvoj dom. Što god možeš vidjeti, pomirisati i opipati, a prirodno je, stvoreno je prije Tebe. Ne poslije – prije!

A Ti danas uništavaš to isto. Ne poštuješ dar Božji, odbacuješ ga. Odbacio si i šume. Još nisi shvatio da Ti ne trebaš šumama – šume trebaju Tebi.

Završio si škole, obrazovao se, nakupio svo znanje ovoga svijeta. Učio si da ne možeš živjeti bez kisika, nemoguće je i Ti to znaš. Znaš, a... uništavaš mene!

Što ti je, Čovječe? Ne želiš li živjeti? Zar stvarno moraš prepilati mladicu? Je li Ti učinila što loše? Zar moraš iskričiti šumu i izgraditi autocestu kroz netaknutu prirodu? Zar moraš paliti? Nećeš li se ti prvi ugušiti od toliko štetnog dima? Zar ne zadrhtiš pred ogromnim stablima kojima stoljećima ništa nisu mogli ni mraz ni oluja? Zar se ne bojiš da će Ti se osvetiti radi svih strahota počinjenih nad njihovim predcima?

Ta divna stabla će nestati nastaviš li sjeći i paliti. Uništavajući njih, uništavaš sebe. Njihova pluća Tvoja su pluća. Čuvaj ih jer Ti daju puno više nego što si zaslužio.

Zato zahvali Bogu, maleni prolazni Čovječe, za sve te šume koje život znače.

Zahvali Bogu riječima, a šumama učini to "hvala". Očisti, podigni, pomiluj, zasadi i imat ćeš budućnost!

Oprosti što sam Ti oduzimao vrijeme. Sad se možeš vratiti naprednom, ubrzanom svijetu koji "ne treba" Majku Prirodu.

S ljubavlju i poštovanjem,

Drvo Koje Susrećeš Svaki Dan

P.S. Oduzmi ponekad koju minutu od svojih napornih obveza i u svoj kalendar, osim zabava i odlazaka frizeru, naznači jedan dan sa Zasadi!

Dijana Nakić, VII. d

U S K R S

Uskrs je najveći kršćanski blagdan. To je dan uskrsnuća Isusa Krista. Uskrs je pomičan blagdan zasnovan na lunarnom kalendaru sličnom, ali ne i identičnom, hebrejskom kalendaru. U zapadnom kršćanstvu Uskrs obično dolazi na nedjelju između 22. ožujka i 25. travnja, a u istočnom između 4. travnja i 8. svibnja.

Uskrs je naziv nastao od riječi "uskrsnuti" koja vuče korijene iz staroslavenskog u kojem glagol "krĚsnuti" znači rasti, razvijati se. Prefiksacijom "uz" dobiven je praoblik iz kojeg se razvio današnji hrvatski glagol. Također, postoji i naziv Vazam koji obuhvaća cijelo sv. trodnevlje.

O najranijem čašćenju Uskrsa mnogo saznajemo iz književnosti. Tako je već u 4. st. pjesnik Sinezije Cirenski zapisao hvalospjev:

"O, noći sjajnija od dana,
svjetlija od Sunca,
slađa od raja,
očekivana godinu dana."

CRKVENI OBIČAJI

ZAPAD – U zapadnom kršćanstvu priprema za Uskrs je korizma. Nakon završetka korizme dolazi Cvjetnica, a poslije Cvjetnice Veliki tjedan. Nakon Uskrsa slijedi Uskrsni ponedjeljak.

Velikom subotom održava se bdijenje. Na misi se pali uskrsna vatra na žutoj ili bijeloj svijeći.

ISTOK – U istočnom kršćanstvu priprema za Uskrs također započinje korizmom u kojoj se smanjuju svi oblici nepotrebnih aktivnosti ili prevelike zabave, sve do Velikog petka.

Velikom subotom nakon 23 sata slavi se ponoćna sv. misa. Pri završetku mise sva svjetla se gasi te se mjesto njih upali uskrsna svijeća "vječnog svjetla", a potom se širi dalje vjernicima koji su tu nazočni. Procesija se nastavlja oko crkve, a onda se opet oko ponoći vraća u crkvu, gdje se služi pashalna misa. Poslije liturgije običaj je objedovati. Sutra nema liturgije jer je već proslavljena pa se umjesto toga u podne održava "Agape vesper" u kojem se čitaju dijelovi Ivanova evanđelja.

Kod nas, u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, najpoznatiji je običaj bojenja jaja – pisanica. Taj običaj imaju mnoge zemlje, ali imaju i nešto svoje.

U Sjevernoj Americi roditelji i stariji ukućani djeci skrivaju jaja u vrtu, za koje djeca vjeruju da ih je tu ostavio Uskrsni zeko.

U Belgiji se govori da jaja donose zvona iz Rima, jer zvona sa crkava na "Stille Zaterdag" (Tihu subotu) ne mogu zvoniti jer su otišla u Rim.

Nizozemci i Škoti pale uskrnsne vatre u sumrak, a dječacima se simbolički "ispraši tur" da bi se iz njih istjeralo loše ponašanje.

Norveška za Uskrs ima običaj rješavanja ubojstava – na televiziji su kriminalistički filmovi, čitaju se kriminalističke priče, pa čak i kartoni mlijeka imaju priče o misterioznim i neriješenim ubojstvima.

U Brazilu se, u pokrajini Minas, na Veliku subotu džepovi pune mineralnim kristalima – kvarcom koji se na Uskrs ostavlja kući.

U Polineziji se na Veliku subotu krste školjke za koje se vjeruje da su povezane s morskim duhovima. Nakon obreda krštenja ponovno se vraćaju u more gdje uskrisuju novi život.

U Laponiji se uz uskrnsne pjesme prave snjegovići i održavaju se igre na snijegu.

Rusi imaju tradicionalno trostruko ljubljenje u obraz.

U Meksiku se na ulice postavljaju papirnati likovi Jude Iškariotskog, unutar kojih je vatromet. Stanovništvo Bugarske i Rumunjske na prozore ostavlja kvasac, sol i brašno, od čega će se na Uskrsni ponedjeljak zamijesiti kruh. Potom se taj isti kruh blaguje na svečanom ručku da bi godina bila plodna.

Na talijanskom otoku Lampedusi se na Uskrs zaboravljaju sve svađe i nesporazumi.

Sicilijanci kući nose pasji zub, lijepi mali cvijet, koji taj dan ima magične moći i donosi radost.

U Španjolskoj vodom plutaju splavovi s ukrašenim figurama koje predstavljaju likove iz Biblije, vezane za priču o Kristovom uskrsnuću.

Dijana Nakić VII. d

MOJA UČITELJICA

Moja učiteljica Marija se zove.

Sva djeca u razredu je vole.

Ona ima oči plave kao more,
a osmijeh joj krase lice.

Glas nježan ima,
pjeva poput najljepše ptice.

Uvijek je spremna pomoći svima

i za sve vremena ima.

Kad me muče matematičke muke,
ona uvijek donese ispravne odluke.

Tada se sjeti nekog dobrog trika,
pa s njom nije teška ni matematika

Ante Milićević III.

CIVITAS

Za ovogodišnje natjecanje iz Civitasa izabrali smo temu "Neka odluka bude moja". Svi oni koji idu u VIII. razred još za samo dva mjeseca moraju odlučiti koju školu upisati, koje životno zanimanje odabrati.

Ta odluka nije laka. Često čujemo našu rodbinu i prijatelje kako nam govore što bi bilo dobro za nas da upišemo. Nažalost, rijetko čujemo pitanje "Što ti želiš?" Ako se djetetu nametne škola, dijete ju završi da zadovolji svoju rodbinu i roditelje, no nikad ne radi u toj struci ili ako radi ono je nezadovoljno. Mi želimo da svako dijete samo donese odluku. što želi biti, da ta djeca s osmijehom idu u školu ili u bliskoj budućnosti na posao.

U zadnje vrijeme taj se problem proširio, no nitko to nije primjećivao. Naša sekcija ga je prepoznala te ga počela rješavati. Odlučili smo i proširiti našu temu pa smo uz pomoć naše nastavnice posjetili mnoge institucije. Prvo smo otišli u ravnatelja koji nas je srdačno primio i poslušao naše želje i planove, te nam obećao da će učiniti sve, da nam pomogne. Poslije ravnatelja posjetili smo pedagoginju i ravnatelja Srednje škole Čitluk, načelnika općine. Na samom kraju zamolili smo razrednice da održe roditeljski sastanak na ovu našu temu, te da potaknu što više roditelja da olakšaju svojoj djeci odluku. Ni tu nismo stali. Željeli smo da to čuju i svi naši vršnjaci, ne samo u Čitluku, nego i svugdje, pa smo posjetili Radio "Mir" Međugorje. Nadamo se da smo potaknuli mnoge roditelje na razmišljanje te da će ubuduće djeci dati smjernice i ne nametati svoje neostvarene želje.

Na općinskom natjecanju smo osvojili 1. mjesto, a na županijskom smo osvojili nagradu za najbolju prezentaciju.

Članovi Civitasa su:

Adrijana Smoljan, Katarina Prskalo, Karla Krasić, Anđela Sušac, Ruža Čavar, Gabrijela Lovrić, Anđela Dugandžić, Kristina Miloš i Katarina Ćorić

Nastavnice koje su nas vodili su: Šima Čavar i Tereza Pehar

I na samom kraju želimo poželjeti svim našim vršnjacima: Sretno vam ostvarenje vaših snova i puno sreće u vašem budućem zanimanju

Adrijana Smoljan VIII. b

Pljuje li čovjek na zemlju, pljuje na sebe samoga

Godinama su se naši predci borili za slobodu, mir, samostalnost. Borili su se za naše običaje, kulturu, jezik, blagostanje – za našu sreću.

Danas, ta naša dragocjena, mukom dobivena zemlja, puna je otpadaka, raznih papira, boca, limenki, a što je najžalosnije i hrane. Po svemu ovome ja bih zaključila da ljudi baš ne drže svoju zemlju kao nešto dragocjeno i posebno. Kada bacamo limenku upravo popijenog soka, ne razmišljamo o tom komadiću zemlje, o poštovanju prema svojim djedovima i pradjedovima.

Zar su se oni toliko mučili da mi to zaboravimo?

Bacanjem otpadaka uništavamo okoliš i zagađujemo prirodu. Zar je toliko teško baciti papirić u kantu za smeće? Danas ljudi uzimaju sve " zdravo za gotovo" Svi kažu " Neće ništa biti od jednog omota čokolade" Ali kada taj omot baci još jedan, dva ili četiri čovjeka, što onda?

Kako bi bilo da svi ljudi bacaju smeće gdje im se prohtije? Zemlju nismo dobili da je uništimo, porušimo, upravo suprotno – dobili smo je da je usavršimo, unaprijedimo, stvorimo od nje nešto čime će se naša djeca ponositi. Da naši unuci mogu vidjeti bistre potoke i rijeke, čista mora , uredne parkove, mora, uredne livade i čitav krajolik.

Budimo svjesni koliko smo sretni i koliko trebamo biti zahvalni. Jer čovjek koji pljuje svoju zemlju, pljuje samog sebe...

Marija Prskalo VII. c

VALENTINOVO

Valentinovo je dan
ljubavi i sreće,
jer tada dobijemo dar
od svoje ljubavi najveće.

Taj dan posvećen je
onima koji se vole
i koji se svaki dan
za svoju ljubav mole.
Zahvaljujući Valentinu
imamo taj dan
koji je nama kao san.

Monika Smoljan VI. c

Pljuje li čovjek na zemlju, pljuje na sebe samoga

Zemlja nam je majka. Od nje smo postali, od nje nastali.

Ali otkako je čovjeka, ovaj planet, možda jedini planet u Sunčevom sustavu, u cijelom svemiru, na kojem postoji život, nema mira.

Iako nam svi čovječiji izumi koriste, neki nam i odmažu. Izumom motora na fosilna goriva atmosfera je postala zagađena, pa znanstvenici tvrde da će uskoro doći globalno zatopljenje. Narod koji je istinski poštovao prirodu gotovo je izumro, a to su Indijanci. To su ljudi koji su živjeli u skladu s prirodom, koristeći njene plodove i vraćajući istom mjerom. Za njih je bogatstvo bilo bezvrijedno pa su zlato koje su nalazili bacali i držali bezvrijednim, sve dok nije došao bijelac i počeo ih istrebljivati. Stavljao ih je u rezervate i pobio sve bizone zbog izgradnje željezničkih pruga. I danas se to nastavlja. Sijeku se šume, a time se istrebljuju životinje.

Čovjek je jednostavno izgubio poštovanje prema prirodi te ju olako shvaća. Ne razmišlja o posljedicama tih činova. Ne shvaća, da ako je uništi, neće moći stvoriti bolji svijet za potomke, kako jedna indijanska poslovice kaže jer smo zemlju posudili od potomaka. Znači, uništavamo ono što nije naše, i to je zločin. Ali ne protiv bilo koga, već protiv sebe. Ako bolje pogledate, ljudi su samoubojice. Moramo shvatiti da smo samo lišće na vjetru, koje će kad – tad nestati, zato za života trebamo napraviti bolji svijet, za ljude, životinje i biljke. Jer svi smo jednaki.

Čovjek mora shvatiti da, iako je uzrok, može nešto i ispraviti, za djecu, za nas, za Zemlju, za bolji život.

Gojko Prusina VII. b

Ljubav prema bližnjima

Isus je, dok je koračao ovom zemljom, izgovorio: "Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe." Kako bismo shvatili tu Isusovu rečenicu? Kako bismo protumačili Isusov zakon ljubavi?

Jednostavno je ako ne volimo i preziremo samoga sebe, nemoguće je voljeti drugoga. Dakle, prvo trebamo prihvatiti i zavoljeti samoga sebe. Čini se lako, ali nije. Svaki čovjek ima svoj ego, svoj drugi ja. Kad ljudi sa manjkom samopouzdanja, ali i kod ostalih, taj drugi je zapravo lažno ili niže ja. Poblize objašnjeno, to je gundalo u nama koje nas podcjenjuje, omalovažava i govori nam da nećemo uspjeti. Lažno ja nastaje pod utjecajem okoline. Mi postajemo drugačijima radi drugih. Toga lažnog ja mi nismo svjesni jer ono postaje dio nas. Za razliku od lažnog ja, stvarno ja je dio ljudske osobnosti koje živi spontano, istinski sretno i pruža bezuvjetnu ljubav. Upravo ta bezuvjetna ljubav se traži kod Isusove ljubavi. Postoje različite vrste ljubavi, a to su prema domovini, Bogu, bližnjemu, ali svaka ljubav treba biti bezuvjetna, iz srca, bez interesa.

Ljubav prema bližnjima je odraz naše ljubavi prema Bogu . Voljeti je teško, ali biti voljen je jako lijep osjećaj. Ljubav se ne svodi samo na riječi: " Volim te . Drag si mi ", nego se iskazuje djelima. Voljeti bližnjega znači pomagati mu , biti mu potpora u dobru i zlu, iskreno razgovarati bez licemjerstva. Ljubav se može odraziti u prijateljstvu, očinskoj i majčinskoj ljubavi. Prijateljstvo je jedna duša , a dva tijela , a takvo prijateljstvo je primjer bezuvjetne ljubavi. Naše mame i tate nas vole , potpora su nam , ohrabruju nas , a ne traže ništa zauzvat.

Zato otvorimo oči, zahvalimo Bogu što smo živi i zdravi .Budimo Mu zahvalni na svemu što imamo. Provedimo dane u sreći i u ljubavi. Volimo i pružajmo ljubav bližnjima, a ne tražimo ništa zauzvat. Jer jedan je život !

Lucija Medić VIII. c.

Zašto je danas toliko nasilja među mladima

Ova tema jako je aktualna, pogotovo u zadnje vrijeme. Mediji nas doslovno svakodnevno bombardiraju lošim vijestima. Uključimo li TV, otiđemo li na Internet ili otvorimo novine, vidjet ćemo kako je nasilje postalo dio svakodnevnice te kako je na dobrom putu da postane prihvaćeno u društvu. Stvarno ne znam što se to događa u svijetu u posljednje vrijeme?! Više i ne možemo čuti dobru, nego samo lošu vijest. Sve je puno mržnje, zlobe, pohlepe, zavisti, ljubomore... Zašto? Zašto su ljudi puni mržnje jedni prema drugima? Zašto ne prihvaćaju drugačije od sebe? I u prošlosti je bilo nasilja, ali nije bilo toliko izraženo. U prošlosti su djeca bila nevinna, nisu se opterećivala izgledom i materijalnim dobrima, nego su dane provodila u igri i druženju sa ostalom djecom. Danas djeca više nisu djeca, a mladi iz dana postaju sve nasiljniji. Ovaj grozni svijet tehnologija, Internet, razne nasilne igrice, serije i filmovi unijeli su toliko zla u živote svih nas. Od malenih nogu djeca se igraju plastičnim pištoljima, puškama te raznoraznim oružjem i igraju igrice u kojima je nasilje ne samo normalne pojava, nego se i nagrađuje, te se time odmalena djeca usađuje ljubav prema nasilju. Danas nema razlike u odjeći za odrasle i za mlade. Tehnologija je dosegla tu razinu da skoro više i ne moramo ništa raditi. Tehnologija nam uistinu olakšava život, ali kada je previše koristimo samo nas zaglupljuje. Danas više nitko ništa i ne radi, mladi više ne čitaju. Sve u svemu, ako uistinu nastavimo ovako, osuđeni smo na propast. Televizijske reklame, časopisi, novine i televizija, pune nam glave kako sve mora izgledati savršeno...baš kao lutke. Sve vrvi mršavim (gotovo anoreksičnim), napudrani, prenašminkanim i oskudno odjevenim ženama. Na taj način samo vrše pritisak na nas da i mi tako moramo izgledati, te se zbog toga loše osjećamo u svojoj koži. Sve to rezultira gubitkom samopoštovanja i samopouzdanja što kasnije dovodi do još većih problema. Eto čemu nas uči današnji svijet. Svijet je nekada bio tako divno mjesto za još ljepši život, ali danas nažalost to više nije tako.

Mi smo najrazumnija i najpametnija Božja bića, ali uzalud nam sva ta silna pamet kada je ne koristimo za dobro nego za zlo. Bog nas je stvorio različite; originale, kako bismo se isticali u masi. Ali mi živimo u tako primitivnoj sredini u kojoj smo svi samo kopije jedni drugih. Ljudi danas previše gledaju na vanjsku ljepotu i na to tko je što obukao, a ne na ono unutar svih nas; ono što nas zapravo čini ljudima.

Krivi smo što smo dopustili da nas zatruje ovaj moderni svijet. Zato molim sve ljude da na trenutak zastanu i kažu. Dosta nasilja! Živimo u ljubavi jer je tako ljepše.

Andrea Ostojić VIII. c

ŠTO OČEKUJEM OD ŽIVOTA

Ja od svog života očekujem mnogo, kao i većina mladih ljudi. Imamo mnoge uvjete da bi nam život bio dobar i pristojan. Jedan od tih uvjeta je završiti dobru školu. U osnovnoj školi stječemo radne navike koje su također bitne za daljnji život. Nakon osnovne škole nam dolazi dalje školovanje gdje trebamo stečene radne navike primijeniti. Nakon toga dolazi fakultet na kome usavršavamo svoje znanje te doba kada možemo naći partnericu za svoj dalji život. Osim naobrazbe u životu je vrlo važan i psihički odgoj.

Otac i majka nas od malih nogu odgajaju i žele nas odvesti na pravi put. Pa ako postanemo dobri ljudi, pola od toga je zasluga roditelja. Sve ove primjere sam čuo mnogo puta u životu, a najviše od moga oca, i iz njih zaključujem da je mladost najvažnija da bismo postali dobri i poštteni ljudi.

Kao što sam već na početku rekao, mnogo očekujem od života. Želim biti obrazovan, pametan i potpun čovjek. Moju želju da u budućnosti budem obrazovan najviše podupiru roditelji. Ja bih s druge strane želio biti i uspješan nogometaš, ali to ostavljam po strani jer mi je škola važnija. Iz svega ovoga možete zaključiti da ja od svoga života očekujem puno a ako mi Bog pomogne u tome, to će mi se sve ostvariti.

Život se oblikuje postupcima u mladosti.

Franjo Lesko VIII. b

GLAZBA

Kim Verson

Simpatična Slavonka rođena, 2.9.1993. u Novoj Gradiški.

Trenutno živi u Zagrebu gdje pohađa glazbenu školu. Odmalena voli pjevati, a njenoj slavi najviše je pomogao shou – Hrvatska traži zvijezdu. Pobjedila je svojim lijepim, glasom, te uspjela osvojiti srca mnogih obožavatelja i samoga žirija.

Justin Drew Bieber

Rođen je 1.3. 1994. u Stratfordu, Kanada

Na sceni je od 2007. godine. Svjetsku slavu je stekao putem internetskog portala YouTube, gdje je njegova mama postavljala njegove pjevačke izvedbe.

Osvojio je mnoga srca svojom dobrotom, osmijehom a najviše svojim pjevačkim talentom.

Anđela Sušac VIII. b

LJUBAV PREMA BLIŽNJIMA

Ljubav je toliko velik pojam da se o njoj može danima pisati. Ono što je sigurno je to da je ljubav najljepši osjećaj na svijetu.

Postoje razne ljubavi, a to su: majčinska ljubav, ljubav prema Bogu, ljubav između mladića i djevojke, prijateljska ljubav, ljubav prema glazbi, bratska ljubav i slično. Ona je dar koji nam je udijelio naš Bog kako bismo ljubili jedni druge.

Ljubav je plemenita i iskrena. Ona može puno toga promijeniti i nikad ne odustaje tako lako. Ispunjava naše srce dobrotom i tako nas čini boljim ljudima koji nisu sebični i ne misle samo na sebe, nego bi sve učinili za drugoga. Mnogi ljudi kažu da je najljepša i najveća majčinska ljubav. Ljubav je neuništiva. Majka bi za svoje dijete učinila jer je ono dio nje, uvijek su povezani jedno s drugim. Mnoge majke su pri porodu riskirale svoj život kako bi dijete preživjelo, i upravo je to najveća i najvažnija bit ljubavi: "Ljubi svoga bližnjega kao samoga sebe." Svako ljudsko biće je ispunjeno ljubavi. Samo postoji razlika među ljudima.

Neki ljudi tu ljubav znaju iskoristiti i pružiti je drugima, dok je drugi puste da se ugasi u njima i tada ujedno gube najveći osjećaj koji čovjek posjeduje.

Marijeta Jerkić VIII. a

RUKAMA SE . . .

Rukama se jede i prede.

Rukama se moli, hrani, soli.

Rukama se torba nosi,

trava kosi.

Rukama se pišu slova,

sklapaju poznanstva nova.

Rukama se reže slama,

uvijek grli draga mama.

Anđela Brkić III. a

400

GODINA PRVE TISKANE KNJIGE NA NARODNOM JEZIKU

U današnje doba, kada se priča o (ne)mogućem izumiranju knjiga u borbi s elektroničkim knjigama, ova je godina pravo vrijeme da se prisjetimo, a i upoznamo s prvom tiskanom knjigom u BiH, odnosno početkom života našeg književnog jezika uopće.

Jer, ovo je godina u kojoj se navršava 400 godina kako je fra Matija Divković u Sarajevu napisao i, otiskavši je u Veneciji na bosančici dao nam prvu tiskanu knjigu na narodnom jeziku.

"Knjiga 'Nauk krstjanski' fra Matije Divkovića izdana 1611. prva je bosanska tiskana knjiga i tako ustvari početak značajne književne proizvodnje u ovoj pokrajini, koja je u naše vrijeme mogla ubrojiti jednog od svojih pripadnika među nositelje Nobelove nagrade za književnost" zapisao je fra Ignacije Gavran u kapitalnom djelu "Putovi i putokazi"

Bosna i Hum su u drugoj polovici 15. stoljeća bili pod osmanlijskom vlasti, koja se protivila svemu što je dolazilo sa Zapada, pa i tehničkim i drugim otkrićima, među kojima je svakako bio i tiskarski stroj. Kako u BiH nije bilo tiskare (prva tiskara u BiH osnovana je tek 1866. u Sarajevu), moralo se ići u Italiju. Fra Matija Divković je "Nauk krstjanski" tiskao 1611. u Veneciji.

Činjenica da je u Divkovićevo vrijeme Bosna Srebrena pokrivala širok prostor, uključivši Dalmaciju, Liku i Slavoniju, Divkovićevo djelo uvelike je utjecalo, uz onaj primarni cilj-vjerski odgoj katoličkog puka – također i na oblikovanje hrvatskog jezičnog standarda, jer se čitalo na cijelom tom prostoru.

Najprije je svojim jezikom utjecao na franjevačke pisce te su tako zajednički utirali put standardizaciji jezika na štokavskoj osnovi, ali i na pisce izvan Bosne i Hercegovine, te su se tako "odlike jednoga književnoga jezika nastalog na bosanskom i humskom tlu prenijele na široko hrvatsko područje i izravno utjecale na procese formiranja književnoga jezika na štokavskoj osnovici". (Darija Gabrić - Bagarić)

Divkovićevo djelo odigrala su nemjerljivu ulogu u procesima konstituiranja i normiranja ponajprije hrvatskoga standardnoga jezika na (novo) štokavskoj osnovici. Prije svega, Divkovićevo je rečenica gotovo posve neovisna o latinskoj, i prilagođena pučkom načinu pripovijedanja.

Gabrijela Šarac VII. b

- Jeste li znali ?

- da ljudi s plavim očima imaju bolju percepciju u mraku ?
- da neki psi mogu biti dresirani da predvide napad epilepsije ?
- da grom udara muškarce 7 puta više nego žene ?
- da se glavobolja može umanjiti jedenjem višanja ?
- da Mozart nema obilježen grob ?
- da ljudska glav ima 22 kosti ?
- da pas može čuti zvuk na udaljenosti od 250 metara ?
- da prosječni uredski stol ima 400 puta više bakterija od WC-a ?
- da je moguće kihnuti otvorenih očiju ?
- da možete zapaliti vatru uz pomoć leda ?
- da puževi imaju 4 nosa ?
- da je u 17 stoljeću mrkva bila ljubičaste boje ?
- da se godišnje u restoranima posluži oko milijardu puževa?
- da je kazna za ubijanje mačke prije 4.000 godina u Egiptu bila smrt?
- da prosječna osoba zaspi za 7 minuta?
- da je Napoleon navodno nosio čokoladu na svim svojim vojnim pohodima?
- da kada bi lutka Barbie bila u prirodnoj veličini, bila bi visoka 2,18 i imala bi mjere 99-46-84?
- da suprotno uvriježenom mišljenju čokolada ne uzrokuje akne?
- da je najniža temperatura ikad izmjerena bila -88° C u Vostoku?
- da u Nizozemskoj možete platiti kaznu ukoliko ne uzmete košaricu u supermarketu?
- da ljudsko srce stvara toliki pritisak u tijelu dok pumpa da može izbaciti mlaz krvi više od 9 metara?
- da ljudsko tijelo ima otprilike 62000 km kapilara?
- da svaka kap morske vode sadržava približno milijardu atoma zlata?
- da se 3/4 ulovljene ribe upotrebljava za ishranu, a ostatak je namijenjen za proizvodnju sapuna, ljepila, margarina ili gnojiva?
- da zarez napravljen na kori stabla uvijek ostaje na istom razmaku od tla iako neprestano raste?

Anamarija Stojić VII. b

Sara Turudić VII

Š A L E

Zaustavi policajac automobil kojim je upravljao svećenik i reče:

Vozili ste prebrzo. Žao mi je, morat ćete platiti kaznu.

Zar mi ne biste mogli oprostiti? Znae da i ja ljudima opraštam u svetoj ispovijedi.

U redu. I ja vama opraštam , ali ćete za pokoru platiti 300kn.

Pitali su zeca: " Zeko, koja ti je najveća želja"?

"Naučiti igrati šah" – odgovori zec

"Zašto baš šah"?

"Da pojedem lovca"

HAHAHAHAHA

Pohvalila se plavuša prijateljici:

- Muž mi je obećao brda i doline.
- I je li ti poklonio?
- Je, zemljopisnu kartu.

Pričaju dvije plavuše. Kaže prva.

-Doktor mi je rekao da idućih par dana živim samo na jabukama.

Kaže druga:-A što ako padneš?

Koja je najveća želja plavuše u životu?

Da bude kao obična žena i da nauči čitati i pisati.

Nakon što je čula da je učitelj pohvalio njenoga Ivana pred cijelim razredom, majka će:

- A što je učitelj rekao, sine?
- Rekao je: Svi ste vi magarci, ali Ivan je najveći!

Andela Sušac VIII. b

ŽIVOTINJSKI SVIJET

UGROŽENE VRSTE

KAMENICE

Kamenice su iznimno rijetke školjke koje susrećemo u posebno čistim morskim vodama. Zbog svoje vrijednosti kamenice se uzgajaju i umjetno, a taj uzgoj datira još iz doba Rimljana, o čemu postoje različiti pisani dokumenti. Uzgoj ove školjke je prostorno dosta ograničen zbog njezinih specifičnih zahtjeva u pogledu okoliša i njezine velike osjetljivosti.

Prostor Malostonskog zaljeva (osobito zaljev Bistrina) jedna je od poznatijih lokacija za uzgoj ove izuzetne vrste školjaka. Vrijednost Bistrine uočila je Dubrovačka Republika, pa je davne 1333. godine iznajmila Bistrinu od bana Stjepana Kotromanića. Kamenice se uzgajaju na dva načina. Uzgoj na morskom dnu primjenjuje se u sjevernim morima. Mediteranski način odvija se između dna i morske površine. Nažalost, istraživanja koja su obavljena od svibnja 2000. do ožujka 2002. godine upozoravaju na poremećaje u uzgoju kamenica u Malostonskom zaljevu, koji se očituju o ozbiljnom smanjenju prirodne mladi. Na tu pojavu svakako utječe smanjen dotok hladne vode u zaljev Bistrina, što povećava temperaturu mora i iznad 26 stupnjeva Celzija, a to ne odgovara kamenicama. Slatkovodni izvori su pravi rashladni uređaji u ovom zaljevu. Zbog velikog značaja i ugleda koji imaju u kulinarstvu poduzimaju se sve potrebne zaštitne mjere da se budućnost kamenice ne dovede u pitanje.

Riječni rak

Već dulje vrijeme brojnost riječnih rakova u Europi se iz godine u godinu ozbiljno smanjuje. Velike količine otpadnih materijala u vodi, lov mimo kontrole i pregrađivanje riječnih tokova raznim branama, osnovni su razlozi ozbiljnog smanjenja ove vrste rakova. Brojnost autohtonih europskih vrsta riječnih rakova smanjena je također epidemijom riječne kuge. Uzročnik ove bolesti je riječna gljivica na koju naši riječni rakovi nisu otporni. Riječni rakovi narastu do 15 cm duljine. Leđa su im tamnosmeđa dok im je trbuh zelenkasto-smeđe boje. Rakovi se pare obično početkom jeseni, u rujnu ili listopadu. Nakon osam do devet mjeseci izlegu se mali račići. Žive u izrazito hladnim i čistim rijekama i potocima.

Riječni rakovi su prije svega zbog onečišćenja voda sve ugroženiji, pa su iz tog razloga proglašeni rijetkom i ugroženim vrstom.

SREDOZEMNA MEDVJEDICA

Ovaj rod životinja rađa se sa oko 80 cm dužine, a kad odrastu, mogu doseći dužinu oko 2,40 metara. Težina im može biti sve do 320 kg, pri čemu su ženke nešto manje i lakše. Krzno im je crno(mužjaci) ili smeđe do tamnosivo(ženke) sa svijetlim trbuhom koji je kod mužjaka gotovo bijel. Mladunci se rađaju u jesen, a u vodu ulaze u dobi od dva tjedna. Majke ih doje do 18 tjedana. Rađaju se s crnim krznom, često s mjestimičnim bijelim mrljama. Životni vijek im je više od 20 godina. Ženka za koćenje i podizanje mladunca traži nepristupačnu špilju s ulazom ispod morske razine, iako povijesni opisi govore, da su sve do 18. st. u tu svrhu koristile i otvorene plaže.

To su dnevne životinje koje se hrane ribom i školjkašima. Dnevno im je potrebno više od 3 kg hrane.

Sredozemna medvjedica je nekad nastanjivala obale Sredozemnog i Crnog mora i dijelove obala Atlantika na jugu do Zelenortskih otoka, a na zapadu do Madeire.

S vremenom, niz razloga doveo je do dramatičnoga pada brojnosti populacije. To je ranije bilo uglavnom komercijalni lov, naročito u vrijeme Rimskog carstva i u srednjem vijeku.

U 20.stoljeću ribari ih doživljavaju kao konkurenciju i smatraju da im oštećuju mrežu, a veliki problem morskih medvjedica je i urbanizacija obala.

Procjenjuje se da ukupna populacija broji nešto manje od 600 jedinki raspršenih na vrlo velikom području, što znači da je vrsta kritično ugrožena. Smatra se da su dva mjesta ključna jer imaju relativno velike populacije - Egejsko more i, naročiti, populacija koja nastanjuje obalu zapadne Sahare, odnosno kod poluotoka Ras Nouadhibou (Mauritanija, Zapadna Sahara) i mogla bi podržati malenu, ali u porastu, populaciju na otočju Desertas (Portugal). Ova dva ključna mjesta za opstanak sredozemne medvjedice toliko su međusobno udaljena da praktično ne postoji mogućnost razmjene genetskog materijala između ovih skupina.

Iako je sredozemna medvjedica bila stanovnik Jadrana, zna se da je 1964. ubijen zadnji primjerak sredozemne medvjedice koji je živio u hrvatskom dijelu Jadrana.

Uređivački odbor ISKRI